

Ngày nhận bài: 15/9/2025; Ngày thẩm định: 16/10/2025; Ngày duyệt đăng: 28/10/2025.

TỔ CHỨC THỰC HIỆN LUẬT PHÒNG CHÁY, CHỮA CHÁY VÀ CỨU NẠN, CỨU HỘ THEO MÔ HÌNH CHÍNH QUYỀN ĐỊA PHƯƠNG 2 CẤP TRONG KỶ NGUYÊN PHÁT TRIỂN MỚI

Đại tá, PGS, TS HOÀNG NGỌC HẢI

Trưởng Khoa Nghiệp vụ cơ bản, Trường Đại học PCCC

*Tác giả liên hệ: Hoàng Ngọc Hải (Email: hoanghait34@gmail.com)

Tóm tắt: Luật Phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ (PCCC&CNCH) cùng hệ thống các văn bản hướng dẫn thi hành đã có hiệu lực từ ngày 01/7/2025. Cùng với đó, cả nước triển khai mô hình chính quyền 2 cấp đã đi vào hoạt động. Bài viết tập trung phân tích những vấn đề cơ bản, trọng tâm của các quy định pháp luật về PCCC&CNCH gắn với mô hình chính quyền 2 cấp cũng như những hạn chế, khó khăn khi triển khai và đề xuất một số giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả tổ chức thực hiện trong kỷ nguyên phát triển mới của nước ta.

Từ khoá: PCCC&CNCH, mô hình chính quyền 2 cấp, kỷ nguyên phát triển mới.

Abstract: The Law on Fire Prevention, Fighting, and Rescue (FPFR), together with its implementing documents, officially came into effect on July 1, 2025. At the same time, the nationwide implementation of the two-tier local government model has been put into operation. This article focuses on analyzing the fundamental issues of the legal provisions on fire prevention, fighting, and rescue in association with the two-tier local government model, as well as identifying limitations and challenges in the implementation process. It also proposes several solutions aimed at enhancing the effectiveness of the Law's enforcement in Vietnam's new era of development.

Keywords: FPFR, two-tier local government model, new era of development.

1. Thể chế hóa các quan điểm, chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước đối với công tác PCCC&CNCH thể hiện đầy đủ cơ sở chính trị, pháp lý về sự cần thiết ban hành Luật PCCC&CNCH. Cùng với đó, về cơ sở thực tiễn, qua triển khai thực hiện Luật PCCC năm 2001 (sửa đổi, bổ sung năm 2013) còn những hạn chế, khó khăn, bất cập cần được nghiên cứu sửa đổi, bổ sung đáp ứng yêu cầu thực tiễn. Bên cạnh đó, từ ngày 01/7/2025, chính thức áp dụng mô hình chính quyền địa phương 2 cấp (cấp tỉnh và xã). Theo đó, cả nước có 34 tỉnh, thành phố và 3.321 đơn vị hành chính cấp xã. Để quá trình tổ chức thực hiện Luật PCCC&CNCH năm 2024 cùng với hệ

thống văn bản hướng dẫn thi hành có hiệu quả, hiệu lực theo mô hình chính quyền địa phương 2 cấp, nhất là trong kỷ nguyên phát triển mới, cần có những nghiên cứu về bước đầu triển khai, thực hiện cũng như những khó khăn, vướng mắc, để từ đó đề xuất từng bước tổ chức thực hiện có hiệu quả, góp phần nâng cao hiệu năng, hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về PCCC&CNCH trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc, hội nhập quốc tế.

2. Có thể khẳng định rằng, trước những yêu cầu thực tiễn đòi hỏi cũng như nhằm khắc phục khó khăn, bất cập trong tổ chức thực hiện, đáp ứng yêu cầu chính trị, pháp lý đặt ra, Luật PCCC&CNCH năm

2024 ra đời là một tất yếu khách quan, có nhiều nội dung mới được sửa đổi, bổ sung. Trong đó, tiếp tục đặt ra trách nhiệm của (Ủy ban nhân dân) UBND cấp tỉnh, cấp xã tại Điều 7; công tác kiểm tra về PCCC đã đặt ra cụ thể trách nhiệm của UBND cấp xã tại Điều 14; phòng cháy đối với nhà ở, UBND thành phố trực thuộc trung ương xác định khu vực không bảo đảm hạ tầng giao thông hoặc nguồn nước phục vụ chữa cháy tại Điều 20.... Cùng với rất nhiều quy định khác có liên quan đến PCCC&CNCH đã xác định cụ thể về trách nhiệm của chính quyền các cấp.

Cùng với đó, thực hiện chủ trương của Bộ Chính trị, Ban Bí thư, sự đồng lòng, đồng sức và vào cuộc của cả hệ thống chính trị và toàn dân, mô hình chính quyền địa phương 2 cấp đã chính thức được vận hành từ ngày 01/7/2025, theo đó, cấp tỉnh gồm 34 tỉnh, thành phố (6 thành phố trực thuộc Trung ương và 28 tỉnh); cấp xã gồm 3.321 đơn vị hành chính cấp xã (2.621 xã, 687 phường, 13 đặc khu). Cùng với Luật PCCC&CNCH, các văn bản quy phạm pháp luật hướng dẫn thực hiện đã được ban hành, đó là Nghị định số 105/2025/NĐ-CP, Thông tư số 36/2025/TT-BCA, Thông tư số 37/2025/TT-BCA.... Theo đó, các quy định của pháp luật về PCCC&CNCH đã kịp thời có những quy định liên quan đến mô hình chính quyền địa phương 2 cấp trong kỷ nguyên mới. Bởi vì, bên cạnh những thay đổi như: so với Luật PCCC hiện nay, Luật PCCC&CNCH năm 2024 đã giảm 01 chương với 13 điều (bãi bỏ 24 nội dung với 04 nhóm vấn đề), sửa đổi, bổ sung quy định mới 52 nội dung với 13 nhóm vấn đề [2]. Ngoài các nội dung chung liên quan đến chính quyền địa phương 2 cấp, là quy định trách nhiệm của UBND các cấp trong quản lý nhà nước về PCCC, CNCH. Nội dung này được cụ thể hóa tại Điều 42 Nghị định số 105/2025/NĐ-CP quy định về trách nhiệm của UBND các cấp, trong đó Khoản 1 quy định về trách nhiệm của UBND cấp tỉnh, Khoản 2 quy định về trách nhiệm của UBND cấp xã. Ngoài ra, cụ thể hóa Luật PCCC&CNCH năm 2024, Nghị định số 105/2025/NĐ-CP đã quy định cụ thể trách nhiệm của từng cấp chính quyền, cụ thể: trách nhiệm của UBND cấp xã trong việc lập hồ sơ về PCCC&CNCH (Điều c, Khoản 3, Điều 4); trách nhiệm của UBND cấp tỉnh,

cấp xã trong công tác kiểm tra về PCCC (Điều 13, 14); trách nhiệm của UBND các cấp trong đầu tư, quản lý, bảo trì, bảo dưỡng trụ nước chữa cháy, điểm, bến để xe chữa cháy, máy bơm chữa cháy lấy nước phục vụ PCCC (Điều 19); trách nhiệm của UBND cấp xã trong tổ chức, hoạt động, chế độ bảo đảm điều kiện hoạt động đối với lực lượng Dân phòng (Điều 21).... Cùng với đó là trách nhiệm trong việc bảo đảm vận hành cơ sở dữ liệu về PCCC&CNCH và truyền tin báo cháy....

Ngay sau khi Luật PCCC&CNCH cũng như các văn bản hướng dẫn được ban hành, dưới sự chỉ đạo quyết liệt của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, ở cấp Trung ương: các Bộ, Ngành đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo thực hiện trong ngành, lĩnh vực có liên quan đến các quy định của pháp luật về PCCC&CNCH. Bên cạnh đó là sự phối hợp trong trao đổi thông tin, cách thức tổ chức thực hiện một số vấn đề mới như: thẩm định thiết kế về PCCC, kiểm tra công tác nghiệm thu về PCCC, kiểm tra về PCCC.... Cùng với đó, là tổ chức tập huấn cả bề rộng lẫn chiều sâu cho các cá nhân, tổ chức có liên quan, nhất là các chủ thể cũng như đối tượng áp dụng của các quy định mới. Việc tổ chức quán triệt cũng như hướng dẫn cụ thể chi tiết cho các chủ thể, đối tượng chịu sự tác động của các quy định pháp luật về PCCC&CNCH đã mang lại hiệu ứng tích cực, giúp các chủ thể nâng cao trách nhiệm trong công tác PCCC&CNCH khi các văn bản quy phạm pháp luật có hiệu lực. Ở địa phương, dưới sự chỉ đạo của Chính phủ cũng như các Bộ, Ngành và sự tham mưu của các Sở, Ban, Ngành, UBND cấp tỉnh đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo, trong đó 100% địa phương đã ban hành Kế hoạch tổ chức triển khai thực hiện Luật PCCC&CNCH cũng như các văn bản hướng dẫn thi hành, trong đó, đặc biệt giao trách nhiệm cụ thể cho các đơn vị có liên quan như: cơ quan Công an, cơ quan chuyên môn thuộc UBND cấp tỉnh trong lãnh đạo, chỉ đạo điều hành để pháp luật về PCCC&CNCH đi vào cuộc sống. Dưới sự chỉ đạo của Bộ Công an, Cục Cảnh sát PCCC&CNCH, Phòng Cảnh sát PCCC&CNCH của Công an một số địa phương đã tham mưu cho Ban Giám đốc Công an tỉnh tổ chức tập huấn bồi dưỡng

cho các Sở, Ban, Ngành, Chủ tịch UBND cấp xã, Trưởng Công an cấp xã những nội dung liên quan đến trách nhiệm trong công tác PCCC&CNCH. Bộ Xây dựng cũng đã ban hành nhiều văn bản, tổ chức tập huấn, triển khai các quy định liên quan đến lĩnh vực xây dựng thuộc trách nhiệm của cơ quan chuyên môn về xây dựng. Không chỉ tổ chức ở cấp Trung ương mà Bộ Xây dựng còn tổ chức triển khai quán triệt và hướng dẫn thực hiện ở nhiều địa phương trên cả nước. Bên cạnh đó, các Bộ, Ngành có liên quan cũng đã chỉ đạo, hướng dẫn các cơ quan chuyên môn theo ngành dọc triển khai thực hiện cũng như phối hợp thực hiện. Như vậy, ngay sau khi Luật PCCC&CNCH, các văn bản hướng dẫn có hiệu lực và mô hình chính quyền địa phương 2 cấp đi vào hoạt động, tất cả các bộ, ngành, chính quyền địa phương 2 cấp đã triển khai thực hiện một cách rộng khắp, tổ chức thực hiện tương đối đầy đủ, chính quyền 2 cấp đã thấy rõ trách nhiệm của mình trong công tác PCCC&CNCH, từ đó tăng cường vai trò trong lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành cũng như giao nhiệm vụ cho các cơ quan tham mưu giúp việc vận hành có hiệu quả. Tuy nhiên, bên cạnh đó, việc tổ chức triển khai thực hiện vẫn còn chậm, hiện nay vẫn còn những địa phương chưa tổ chức tập huấn cho chính quyền cơ sở như kế hoạch đã được ban hành; một số nhiệm vụ trong phạm vi chức trách được giao chưa có hướng dẫn cụ thể nên chưa triển khai thực hiện được ở tất cả các đơn vị địa phương, nhất là việc phối hợp giữa cơ quan Công an và cơ quan chuyên môn về xây dựng trong công tác thẩm định thiết kế về PCCC và kiểm tra công tác nghiệm thu về PCCC; vẫn còn nhiều UBND cấp xã chưa thành lập ban chỉ đạo về PCCC&CNCH cũng như chưa ban hành các kế hoạch hướng dẫn, tổ chức thực hiện; việc cập nhật hệ thống Cơ sở dữ liệu về PCCC, CNCH và truyền tin báo cháy tiến hành còn chậm so với dự kiến.... Trong quản lý nhà nước về PCCC&CNCH của chính quyền cấp xã gặp nhiều khó khăn về cơ chế, chính sách, về nguồn lực thực hiện nhiệm vụ cùng với đó là việc sắp xếp bộ máy hành chính cấp xã, việc duy trì thực hiện công tác quản lý nhà nước về PCCC&CNCH như hệ thống cơ sở thuộc diện quản lý, về các mô hình, phong trào Toàn dân

PCCC... đang từng bước kiện toàn, củng cố và tập trung rà soát trên địa bàn cấp xã.

3. Cùng với Luật PCCC&CNCH, đến nay hệ thống các văn bản quy phạm pháp luật về PCCC&CNCH cơ bản đầy đủ, đồng bộ; các chỉ thị, kế hoạch của các Bộ, Ngành và UBND các cấp được ban hành theo mô hình chính quyền địa phương 2 cấp cũng như những yêu cầu đặt ra trong quá trình đổi mới, sáng tạo, phát triển, chuyển đổi số... đòi hỏi sự vào cuộc của chính quyền 2 cấp, các cơ quan có trách nhiệm theo quy định của luật phải nhanh chóng, khẩn trương, kịp thời, đồng bộ, toàn diện trong quán triệt, tổ chức thực hiện có hiệu quả, để thực sự luật đi vào cuộc sống, trong đó cần tập trung chú ý:

Về nhận thức, cần phải nhận thức được rằng: pháp luật về PCCC&CNCH có ý nghĩa quan trọng, là cơ sở, là hành lang pháp lý trong tổ chức thực hiện, góp phần bảo đảm an ninh, an toàn, bảo đảm trật tự, an toàn xã hội. Do đó, các chủ thể có trách nhiệm theo Luật PCCC&CNCH cần nâng cao nhận thức, thấy rõ trách nhiệm của mình trong công tác PCCC&CNCH, trên cơ sở đó chỉ đạo, triển khai thực hiện có hiệu quả theo mô hình chính quyền 2 cấp. Trong công tác PCCC&CNCH, UBND cấp tỉnh cần phải thấy được trách nhiệm của mình theo Khoản 1, Điều 42 Nghị định số 105/2025/NĐ-CP và UBND cấp xã cũng phải thấy rõ trách nhiệm của mình theo Khoản 2, Điều 42 Nghị định số 105/2025/NĐ-CP. Điều đó cho thấy, luật đã quy định "Rõ trách nhiệm", "Rõ nhiệm vụ" của chính quyền 2 cấp. Như vậy, vấn đề quan trọng nhất là tổ chức thực hiện theo đúng trách nhiệm đã được quy định. Cùng với quy định đó, trách nhiệm của các bộ, ngành cũng đã quy định "Rõ trách nhiệm", "Rõ nhiệm vụ" trong công tác PCCC&CNCH.

Về tổ chức thực hiện, trên cơ sở chức trách nhiệm vụ được giao, chính quyền 2 cấp cần phải sớm phân công, phân cấp cụ thể, giao nhiệm vụ và kèm thời gian thực hiện, bảo đảm "Rõ thời gian". Đối với UBND cấp tỉnh trong phạm vi nhiệm vụ, quyền hạn của mình có trách nhiệm thực hiện chức năng quản lý nhà nước về PCCC&CNCH, trong đó cần chú ý đến nhiệm vụ không chỉ ban hành các quy định về PCCC&CNCH tại địa phương theo thẩm quyền, mà

còn chỉ đạo, kiểm tra và tổ chức việc thực hiện các quy định của pháp luật về PCCC&CNCH tại địa phương. Theo đó, khâu kiểm tra, giám sát việc thực hiện của các sở, ban, ngành và UBND cấp xã cần đặc biệt quan tâm, giao các nội dung cụ thể, kèm thời gian thực hiện và tiến hành kiểm tra, giám sát việc thực hiện trước mắt và lâu dài. Để thực hiện được trách nhiệm, chậm nhất đến ngày 01/01/2026, UBND cấp tỉnh hoàn thành việc phân loại, lập và công bố danh sách cơ sở không bảo đảm yêu cầu về PCCC quy định tại Khoản 1, Điều 16 Luật PCCC&CNCH và không có khả năng khắc phục theo các tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật tại thời điểm đưa vào hoạt động đến trước ngày Luật PCCC&CNCH có hiệu lực thi hành trên địa bàn quản lý... (Điều 43 Nghị định số 105/2025/NĐ-CP), thì UBND cấp tỉnh cần chỉ đạo gấp các sở, ban, ngành và UBND cấp xã thống kê, rà soát theo phương châm "Rõ thời gian". Bên cạnh đó, trên cơ sở các kế hoạch của UBND cấp tỉnh và sự phân công, phân cấp trong quản lý công tác PCCC&CNCH của Công an cấp tỉnh, UBND cấp xã cần ban hành các kế hoạch, văn bản hướng dẫn, tổ chức triển khai thực hiện. Qua rà soát cho thấy, hiện vẫn còn UBND cấp xã chưa ban hành các kế hoạch theo chỉ đạo của UBND cấp tỉnh, trước mắt cần ban hành các Kế hoạch, quyết định, trong đó có phân công cụ thể các đơn vị chuyên môn của UBND cấp xã cũng như Công an xã. Công an xã sẽ là đơn vị chủ trì trong công tác tham mưu UBND cấp xã thực hiện có hiệu quả, hiệu lực chức trách nhiệm vụ quản lý nhà nước về PCCC&CNCH ở cấp xã.

Về ứng dụng khoa học công nghệ, chuyển đổi số cũng như bảo đảm các điều kiện cho việc tổ chức thực hiện các quy định của pháp luật về PCCC&CNCH, UBND cấp tỉnh cần bảo đảm ngân sách, cơ chế tài chính, kinh phí cho việc ứng dụng khoa học công nghệ, chuyển đổi số, trong đó, trước mắt là thực hiện, quản lý, vận hành, khai thác cơ sở dữ liệu về PCCC&CNCH và truyền tin báo cháy. Ngoài ra bảo đảm kinh phí mua sắm trang thiết bị, phương tiện hiện đại, thông minh, đáp ứng yêu cầu thời kỳ kỷ nguyên số; phân bổ ngân sách hợp lý cho UBND cấp xã trong công tác PCCC&CNCH tại địa

bàn cấp xã. UBND cấp tỉnh chỉ đạo Công an tỉnh, mà cụ thể là Phòng Cảnh sát PCCC&CNCH chủ động, tích cực trong việc hướng dẫn, tuyên truyền việc cập nhật thông tin cơ sở thuộc diện quản lý phục vụ xây dựng cơ sở dữ liệu; UBND cấp xã tiếp tục chỉ đạo Công an xã trong việc thực hiện tuyên truyền, hướng dẫn thu thập, cập nhật thông tin cơ sở thuộc diện quản lý của UBND cấp xã, góp phần bảo đảm cơ sở dữ liệu về PCCC&CNCH và truyền tin báo cháy được vận hành, khai thác có hiệu quả. Việc khai báo, cập nhật dữ liệu và kết nối thiết bị báo cháy mang lại lợi ích thiết thực như: phát hiện cháy sớm, xử lý kịp thời, hỗ trợ công tác chữa cháy, CNCH, đáp ứng yêu cầu của kỷ nguyên phát triển mới, kỷ nguyên của công nghệ số, kỷ nguyên của hội nhập, của đổi mới cả về tư duy và tầm nhìn, phục vụ mục tiêu xây dựng Chính phủ số, xã hội số.

Về việc tiếp tục nghiên cứu sơ kết, tổng kết và phối hợp trong quá trình tổ chức thực hiện Luật PCCC&CNCH cũng như các văn bản hướng dẫn thi hành. Sau thời gian 3 tháng, 6 tháng, 12 tháng, chính quyền cấp tỉnh, cấp xã cần tổ chức thực hiện việc sơ kết, tổng kết để trên cơ sở đó rút ra những vấn đề đạt được, hạn chế, vướng mắc, nhất là những nút thắt cần phải tháo gỡ. Bên cạnh đó, việc phối hợp rất quan trọng, nhất là phối hợp giữa các bộ, ngành, trong đó Bộ Công an là nòng cốt. Trên cơ sở những vấn đề vướng cần tháo gỡ, các bộ, ngành phối hợp với nhau cùng trao đổi để ra văn bản hướng dẫn, bảo đảm tính thống nhất, giúp UBND cấp tỉnh, cấp xã tổ chức thực hiện một cách bài bản và hiệu quả cao nhất.

Đối với lực lượng Cảnh sát PCCC&CNCH, đây là lực lượng nòng cốt trong công tác PCCC&CNCH. Do đó, để tổ chức thực hiện có hiệu quả Luật PCCC&CNCH theo mô hình chính quyền địa phương hai cấp hiện nay, cần tiếp tục nghiên cứu, tham mưu đề xuất Bộ, Cục ban hành các văn bản chỉ đạo, hướng dẫn nghiệp vụ chuyên sâu cho chính quyền địa quyền 2 cấp, nhất là đối với người đứng đầu; tổ chức huấn luyện, bồi dưỡng nghiệp vụ cho Chủ tịch, Phó Chủ tịch UBND cấp xã và những cá nhân có liên quan; tham mưu tổ chức công tác kiểm tra, giám sát việc thực hiện Luật PCCC&CNCH của chính quyền cấp cơ sở....

Tóm lại, Luật PCCC&CNCH và các văn bản hướng dẫn thi hành là công cụ pháp lý quan trọng nhằm xây dựng xã hội an toàn, phát triển bền vững. Mô hình chính quyền địa phương 2 cấp đã được vận hành bài bản, có hiệu quả. Đề pháp luật về PCCC&CNCH đi vào cuộc sống cần có sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị, sự hợp tác của người dân, doanh nghiệp. Trước yêu cầu của kỷ nguyên phát triển mới, cần ứng dụng mạnh mẽ công nghệ mới, chuyển đổi số, chuyển giao công nghệ, tạo nên bước đột phá, phát triển bền vững. ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Chính phủ (2025), *Nghị định số 105/2025/NĐ-CP, ngày 15/5/2025 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật PCCC&CNCH*, Hà Nội
2. Bộ Công an (2025), *Tài liệu Hội nghị phổ biến Luật PCCC&CNCH và các văn bản hướng dẫn thi hành*, Hà Nội
3. Quốc hội (2024), *Luật PCCC&CNCH*, Hà Nội.